

PAVOJINGŪJŲ ATLIEKŲ IDENTIFIKAVIMO METODIKA

PRIEDAS NR. 7-2

INFORMACINIS PRIEDAS APIE CLP INVENTORIŲ

Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) internetinėje svetainėje yra sukurtas klasifikavimo ir ženklavimo inventorių (toliau – CLP inventorių), kuriame kaupiama informacija apie ES lygiu suderintas cheminių medžiagų ir medžiagų grupių klasifikacijas (informacija pateikta iš CLP reglamento VI priedo 3 dalies 3 lentelės) ir apie gamintojų, importuotojų bei tolesnių naudotojų atliktą savarankišką cheminių medžiagų klasifikaciją, registruojant medžiagas pagal REACH reglamentą.

CLP inventorių rasite ECHA svetainėje: <https://echa.europa.eu/information-on-chemicals/cl-inventory-database>.

Jeigu į CLP inventorių neįtraukta nei viena suderinta klasifikacija ir įtraukta daugiau nei viena savarankiška klasifikacija, CPL inventoriaus informacijai papildyti galima pasinaudoti ECHA registruotųjų cheminių medžiagų duomenų baze: <http://echa.europa.eu/de/information-on-chemicals/registered-substances>.

Pažymime, kad šiose duomenų bazėse informacija reguliariai atnaujinama.

Vadovaujantis aukščiau pateikta informacija, ECHA internetinėje svetainėje esančiomis duomenų bazėmis galima naudotis ieškant medžiagų ar medžiagų grupės, dėl kurios (-ų) atliekos gali tapti pavojingosiomis, klasifikacijos.

Žemiau pateikiamas pavyzdys iš Danijos Pavojingųjų atliekų klasifikavimo gairių¹, kaip ECHA svetainėje surasti ir naudoti CPL inventoriuje kaupiama informacija apie medžiagos klasifikaciją, dėl kurios atlieka gali tapti pavojingąja.

ECHA svetainėje atliekami šie paieškos žingsniai:

1. Įėjus į duomenų bazę² paspauskite nuorodą „CL Inventory“, atsidarys šis langas:

CL Inventory

Notifications submitted/updated by: 04 March 2022

▼ CL Inventory

Names and numerical identifiers

Substance name: Contains ▼

Numerical identifier:

Discriminator: Harmonized C&L ▼

ATP number: All ▼

Classification details

Hazards:

Search operator: AND ▼

View all substances

Pav. 1. CLP inventoriaus paieškos langas.

2. Jeigu norite gauti tik suderintas klasifikacijas lange „Discriminator“ pasirinkite „Harmonized C&L“. Kitu atveju gausite informaciją apie visus apdorojamus duomenis, taip pat ir savarankiškas klasifikacijas.
3. Laukelyje „Substance name“ įveskite medžiagos pavadinimą (anglų kalba!). O jeigu turite medžiagos ar medžiagų grupės CAS, indekso arba EB numerį geriau paiešką atlikite pagal šį numerį, duomenis įvedus laukelyje „Numerical identifier“. Jei įmanoma, siūlome naudoti EB numerį.
4. Paspaudus „Search“ ir apačioje atsiras atitinkamų klasifikuotų duomenų bazėje esančių medžiagų sąrašas.

¹ https://mst.dk/media/93596/vejledning-i-klassificering-af-farligt-affald_april-2017.pdf.

² <https://echa.europa.eu/information-on-chemicals/cl-inventory-database>.

Atlikta pavyzdinė **kalcio hipochlorito** paieška. Ši medžiaga dažnai naudojama plaukimo baseinų ir geriamojo vandens dezinfekcijai.

Paieška buvo vykdoma pagal medžiagos EB numerį.

CL Inventory

Names and numerical identifiers

Substance name: Contains

Numerical identifier:

Discriminator: Harmonized C&L

ATP number: All

Classification details

Hazards: Physical, Health, Environmental

Search operator: AND

View all substances Search Clear all

Paspaudus laukelį „Search“ gaunamas medžiagos (-ų) sąrašas (žr. Pav. 2):

CL Inventory

Notifications submitted/updated by: 04 March 2022

CL Inventory

Searched for: '231-908-7'

Name	EC / List no.	CAS no.	Classification	Source
calcium hypochlorite 017-012-00-7	231-908-7	7778-54-3	Ox. Sol. 2 Acute Tox. 4 Skin Corr. 1B Aquatic Acute 1	Harmonised C&L

Pav. 2. Išrašas iš CLP inventoriaus.

Siekiant išskleisti langą reikia paspausti paskutiniame stulpelyje simbolį „akis“ (žr. Pav. 2). Išskleisto lango vaizdas pateiktas Pav. 3.

Summary of Classification and Labelling

Harmonised classification - Annex VI of Regulation (EC) No 1272/2008 (CLP Regulation)

General Information

Index Number	EC / List no.	CAS Number	International Chemical Identification
017-012-00-7	231-908-7	7778-54-3	calcium hypochlorite

ATP Inserted / Updated: CLP00/ATP01corr

Classification	Hazard Statement Code(s)	Hazard Statement Code(s)	Supplementary Hazard Statement Code(s)	Pictograms, Signal Word Code(s)	Specific Concentration limits, M-Factors, Acute Toxicity Estimates (ATE)	Notes
Ox. Sol. 2	H272	H272	EUH031	GHS03 GHS09 GHS05 GHS07 DgT	Eye Dam. 1; H318: 3 % ≤ C < 5 % Eye Irrit. 2; H319: 0,5 % < C < 3 % Skin Corr. 1B; H314: C ≥ 5 % Skin Irrit. 2; H315: 1 % ≤ C < 5 %	Note T
Acute Tox. 4 *	H302	H302				
Skin Corr. 1B	H314	H314				
Aquatic Acute 1	H400	H400			M=10	

Pavojaus piktograma

Konkrečios ribinės koncentracijos

Pavojingumo klasės ir kategorijos kodas (ai)

Pavojingumo frazės kodas (ai)

Papildomas (-i) pavojingumo frazės kodas (-ai)

Signalinio žodžio kodas

M-faktorius

Pastabos

Pav. 3. Išskleisto išrašo iš CLP inventoriaus pavyzdys, kuris skirtas dezinfekuojančiam kalcio hipochloritui.

Analizuojant Pav. 3 pateiktą informaciją, pirmiausiai bendrai pateikiama informacija, į ką reikia atkreipti dėmesį:

- į pavojingumo klasės ir kategorijos kodų bei pavojingumo frazės kodų (H kodų) derinį (1 ir 2 stulpeliai ECHA sąrašo kairėje pusėje),
- bet kokie papildomi pavojingumo frazės kodai, kurie gali būti įtraukti į ženklinimo reikalavimus bus pateikti 4 stulpelyje (visada ką nors nurodo EUH kodai, bet atkreipkite dėmesį tik į šiuos kodus: EUH001, EUH019, EUH029, EUH031, EUH032 ir EUH044, nes jie taikomi vertinant pavojingąsias savybes HP 12 „Išskiriančios ūmiai toksiškas dujas“ ir HP 15 „Atliekos, kuriose gali pasireikšti kuri nors prieš tai nurodyta pavojinga savybė, kuria pirminės atliekos tiesiogiai nepasižymėjo“),
- į pastabą arba pastabas, susijusias su klasifikacija (didžiosiomis raidėmis ir (arba) skaičiais). Medžiagoms svarbios tik B, D, F, J, L, M, P, Q, R ir U pastabos, o mišiniams – tik 1, 2, 3 ir 5 pastabos. Jeigu medžiagai ar mišiniui taikomos pastabos, jos pateiktos ECHA duomenų bazės išrašo 7 stulpelyje (dešinėje).

Žemiau esančioje 1 lango lentelėje parodyta, kokia informacija vertinama iš Pav. 3, kad būtų galima klasifikuoti ar atlieka, kurios sudėtyje yra kalcio hipochlorito, priskiriama prie pavojingosios:

1 langas

Pirmiausiai į žemiau pateiktos lentelės 1 ir 2 stulpelį perkeliama informacija iš CLP inventoriaus 1, 2, 4 ir 7 stulpelių (žr. Pav. 3):

Pavojingumo klasės ir kategorijos kodas	Pavojingumo frazės kodai	Ribinė koncentracija, proc.	Suminis	Ribinė vertė, proc.	HP kodas
1	2	3	4	5	6
<i>Ox. Sol. 2</i>	H272				
<i>Acute Tox. 4 *</i>	H302				
<i>Skin Corr. 1B</i>	H314				
<i>Aquatic Acute 1</i>	H400				
	EUH031				
Pastaba: T					

Kartais prie pavojingumo klasės ir kategorijos kodo, taip pat pavojingumo frazės kodo nurodomos įvairios žvaigždutės (žvaigždutės (*)). Šis žymėjimas neturi jokios įtakos klasifikuojant pavojingąsias atliekas ir yra susiję su ankstesnės cheminių medžiagų direktyvos (67/548 / EEB) klasifikacijų vertimu. Jų reikšmė išsamiau aprašyta CLP reglamento VI priedo 1.2 skirsnyje.

Iš CLP inventoriaus perkeliant informaciją į 1 lange nurodytą lentelę atliekama analizė pagal šiuos žingsnius:

1. Pirmiausia įvertinama pastabose (Pav.3 7 stulpelyje) pateikta informacija, t.y. ar kokios nors pastabos gali turėti įtakos klasifikacijai. Medžiagoms svarbios tik B, D, F, J, L, M, P, Q, R ir U pastabos, o mišiniams – tik 1, 2, 3 ir 5 pastabos. (žr. raidžių reikšmės pateiktos CLP reglamento VI priedo 1.1.3.1 ir 1.1.3.2 skirsniuose).

Kalcio hipochlorito atveju buvo nurodyta tik T pastaba. Kadangi ji nėra svarbi, todėl toliau į ją galima neatsižvelgti.

2. Sekantis žingsnis būtų pavojingumo frazės kodų (Pav.3 2 stulpelis) vertinimas. Jei atliekose esanti medžiaga ar medžiagų grupė, dėl kurių ji gali būti pavojinga, turi tik fizines pavojingas savybes, t. y. jei pirmasis H kodo skaitmuo yra 2 (pvz., H200), šių atliekų pavojingumas pagal Reglamento Nr. 1537/2017 nuostatas vertinamas

bandymų metodais, kai tai tinkama ir proporcinga. Vertinimo algoritmai pateikti *Metodikos 8 priede*.

- Jeigu medžiaga turi papildomų pavojingumo frazės kodų (t. y. EUH001, EUH019, EUH029, EUH031, EUH032, EUH044 ir pan. (žr. *Metodikos 7-1 priedo 2 dalį*)), ji siejama su pavojingąja savybe HP 12, „Išskiriančios ūmiai toksiškas dujas“ arba su HP 15 „Atliekos, kuriose gali pasireikšti kuri nors prieš tai nurodyta pavojinga savybė, kuria pirminės atliekos tiesiogiai nepasižymėjo“.

Kalcio hipochloritui priskirtas papildomas pavojingumo frazės kodas EUH031. Todėl ši informacija turi būti papildomai tikrinama su *Metodikos 8 priedo 21 lentelėje* pateikta informacija apie medžiagų, dėl kurių atliekoms gali būti priskiriama savybė HP 12, ir jų ribinių koncentracijų pavyzdžiais. Iš *Metodikos 8 priedo 21 lentelės* nustatyta, kad apskaičiuota kalcio hipochlorito ribinė koncentracija yra 0,6 %. Todėl atliekos, kuriose kalcio hipochlorito koncentracija viršija 0,6 %, yra klasifikuojamos kaip pavojingosios pagal HP 12 savybę.

- Jei medžiaga turi ekotoksiškų savybių (HP 14, t. y. pirmasis H kodo skaitmuo yra 4, pvz., H400 (žr. *Metodikos 7-1 priedo 2 dalį*)), tolimesnis jos vertinimas atliekamas pagal Tarybos reglamentą (ES) 2017/997. Įvertinimo dėl savybės HP 14 pavyzdys pateiktas *Metodikos 4-1 ir 9-2 prieduose*. Vertinimo algoritmai pateikti *Metodikos 8 priede*.
- Jei nustatomos sveikatai pavojingos medžiagos, t. y. jei pirmasis H kodo skaitmuo yra 3 (pvz., H300), jų koncentracijos lyginamos su koncentracijos vertėmis, pateiktomis *Metodikos 7-1 priedo 2 dalyje*. Atliekos klasifikuojamos kaip pavojingosios, jei pavojingų medžiagų koncentracijos atliekose yra lygios arba viršija koncentracijos ribą (-as), nustatytą (-as) susijusiems pavojingumo klasės ir kategorijos kodo bei pavojingumo frazės kodo deriniams (žr. *Metodikos 7-1 priedo 2 dalį*).

Kaip naudoti *Metodikos 7-1 priedo 2 dalyje* pateiktą informaciją nurodyta 2 lange.

2 langas. Trumpai apie *Metodikos 7-1 priedo 2 dalies* naudojimą:

Metodikos 7-1 priedo 2 dalyje pateikta svarbiausia informacija klasifikuojant pavojingąsias atliekas, kai žinomi pavojingos medžiagos ar medžiagų grupės, dėl kurių atlieka gali tapti pavojingąja, pavojingumo klasės ir kategorijos kodai bei pavojingumo frazės kodai.

Kadangi 1 lange pateiktoje lentelėje iš CLP inventoriaus jau perketa informacija apie medžiagai nustatytus pavojingumo klasės ir kategorijos kodus bei pavojingumo frazės kodus, tai vadovaujantis *Metodikos 7-1 priedo 2 dalyje* pateikta informacija išrenkama kiekvienam pavojingumo klasės ir kategorijos kodo bei pavojingumo frazės kodo derinimui nustatytas ribines koncentracijas, informaciją apie sumavimą, ribines vertes, HP kodas. Šia informacija užpildomi lentelės 3, 4, 5 ir 6 stulpeliai.

Pavojingumo klasės ir kategorijos kodas	Pavojingumo frazės kodai	Ribinė koncentracija, proc.	Suminis	Ribinė vertė, proc.	HP kodas
1	2	3	4	5	6
Ox. Sol. 2	H272	-	Ne	-	HP 2
Acute Tox. 4 *	H302	25	Taip	1	HP 6
Skin Corr. 1B	H314	5	Taip	1	HP 8
Aquatic Acute 1	H400	-	-	-	HP 14
	EUH031	-	Ne	-	HP 12

Veiksmų eiga:

1. Raskite ribines vertes, susijusias su kiekvienu pavojingumo klasės ir kategorijos kodu bei pavojingumo frazės kodu, priskirtus medžiagai ar medžiagoms, dėl kurių atliekos gali būti pavojingosios (tęskite pagal H kodus).
2. Raskite H kodą su mažiausia ribine verte ar ribine koncentracija (toliau – koncentracijos riba).
3. Įvertinkite, ar atitinkamos medžiagos koncentracija atliekose yra lygi arba didesnė už mažiausią rastą koncentracijos ribą.

Jei medžiagos koncentracija atliekose yra lygi arba didesnė už mažiausią tos medžiagos koncentracijos ribą, atlieka priskiriama prie pavojingosios pagal šiam H kodui nustatytą HP savybę.

Siekdami visapusiškos pavojingųjų savybių apžvalgos, patikrinkite koncentraciją pagal visas nustatytas medžiagų savybių koncentracijos ribas atliekose ir jų viršijimo lygį.

Vertinant 2 lango lentelėje pateiktą informaciją apie kalcio hipochloritą, žemiausia koncentracijos riba, kurią galima nustatyti, yra 5 %, kuri taikoma *Skin Corr 1B*, H314 ir siejama su pavojingąja savybe HP 8 „Ėsdinančios“.

Jei atliekoje yra > 5 % kalcio hipochlorito, ši atlieka klasifikuojama kaip pavojingoji pagal HP 8 savybę.

Taip pat atlieka klasifikuojama kaip *Acute. Tox. 4*, H302, kuri siejama su pavojingąja savybe HP 6 „Ūmus toksiškumas“, kai koncentracija viršija 25 %.

3 langas. Kurios savybės yra „pavojingiausios“?

Naudinga nustatyti pavojingumo klasės ir kategorijos kodus bei pavojingumo frazės kodus, į kuriuos reikia atkreipti ypatingą dėmesį klasifikuojant atliekas. *Metodikos 7-1 priedo 4 dalyje* yra sistemingai išvardyti visi H kodai ribinės koncentracijos didėjimo tvarka (t. y. H kodai, kurių ribinė koncentracija žemiausia, taip pat ir pavojingiausia, yra viršuje).

Iš *Metodikos 7-1 priedo 4 dalyje* pateiktos informacijos matyti, kad medžiagos su pvz. pavojingumo klasės ir kategorijos kodu *Acute Tox. 1* ir pavojingumo frazės kodas H330, kurių ribinė koncentracija yra 0,1 %, turi daug didesnę tikimybę, kad atlieka bus priskirta prie pavojingosios, nei medžiagos, kurios pvz. pavojingumo klasės ir kategorijos kodas *Acute Tox.4* ir pavojingumo frazės kodas H312, kurios ribinė koncentracija yra 55 %.

Papildoma informacija CLP inventoriaus

Be pagrindinės informacijos apie klasifikavimą, CLP inventoriuje taip pat teikiama įvairi papildoma informacija, kuri gali būti naudinga klasifikuojant ir priimant sprendimą dėl tolesnio atliekų tvarkymo. Papildoma informacija pateikta Pav. 3 stulpeliuose, kurie pažymėti punktyrine raudona linija. Paaiškinimai apie šiuose stulpeliuose pateiktą informaciją nurodyti 4 lange.

4 langas. Papildoma informacija CLP inventorių

Papildoma informacija Pav. 3 pažymėta punktyrine raudona linija, t.y. pavojaus piktogramos kodai, signalinio žodžio kodai ir konkrečios ribinės koncentracijos, m faktoriai.

Pavojaus piktogramos

Pavojaus piktogramos kodai pateikti 5 stulpelyje. Jie padeda geriau įvertinti kokio tai pavojingumo medžiaga yra ir kokiomis savybėmis ji pasižymi (taip pat žr. *Metodikos 7-1 priedo 6 dalį*, kurioje pateikiama pavojaus piktogramos ir bendrosios koncentracijos ribos, kurios gali būti taikomos jomis pažymėtoms medžiagoms).

Signalinis žodis

Signalinis žodis taip pat suteikia papildomą informaciją. Naudojami du signaliniai žodžiai: „Dgr“ („pavojus“) arba „Wng“ („ispėjimas“). Jeigu medžiaga kelia didelį pavojų nurodomas žodis „Dgr“, jeigu pavojus mažesnis – žodis „Wng“.

Jei atliekose yra keletas medžiagų, dėl kurių jos gali būti pavojingosios, o pirminis tikslas yra tiesiog išsiaiškinti, ar atliekos yra pavojingosios, ar ne, iš pradžių reikia susikcentruoti į medžiagą ar medžiagų grupę, kurioms priskirtas signalinis žodis „Dgr“. Labiausiai tikėtina, kad būtent dėl šių medžiagų atlieka bus priskiriama prie pavojingųjų. Kalcio hipochloritui priskirtas signalinis žodis „Dgr“, todėl jis ir yra viena iš medžiagų, kurią reikia pirmiausiai įvertinti.

Konkrečios ribinės koncentracijos ir m faktoriai, nurodomi Pav. 3 6 *stulpelyje*, netaikomi klasifikuojant pavojingasias atliekas, tačiau gali būti svarbūs, nes jie gali paaiškinti, kodėl tam tikros medžiagos ar mišiniai gali būti klasifikuojami ir ženklinami kaip pavojingi, bet neatitinka pavojingųjų atliekų kriterijų (kai atsižvelgiama tik į bendrąsias koncentracijos ribas).

Paaiškinimas dėl konkrečių koncentracijos ribų taikymo

Pagal CLP reglamento 10 str., konkrečios ribinės koncentracijos ir bendrosios ribinės koncentracijos yra cheminei medžiagai priskiriamos ribos, nurodančios koncentraciją, kurią pasiekusi ar viršijusi ta cheminė medžiaga kitos cheminės medžiagos ar mišinio sudėtyje kaip identifikuota priemaiša, priedas arba atskira sudedamoji dalis lemia cheminės medžiagos ar mišinio klasifikavimą kaip pavojinga (-as). Klasifikuojant pavojingasias atliekas, naudojamos tik bendrosios koncentracijos ribos, net jei medžiagai ar medžiagoms, dėl kurių atlieka gali būti pavojingoji, nustatytos konkrečios koncentracijos ribos. Šiuo atžvilgiu yra supaprastintas pavojingųjų atliekų klasifikavimas, palyginti su medžiagų klasifikacija pagal CLP reglamentą.

M faktorius

M faktorius pavojingųjų atliekų klasifikavimui netaikomas. Tačiau klasifikuojant medžiagas ir mišinius pagal CLP reglamentą, m faktorius taikomas cheminių medžiagų, kurios klasifikuojamos kaip pavojingos vandens aplinkai – ūmus pavojus, 1 kategorija, arba lėtinis pavojus, 1 kategorija – atveju ir yra naudojamas mišinio, kurio sudėtyje yra cheminės medžiagos, klasifikacijai nustatyti taikant sumavimo metodą.